

Nr 185.

Av herr **Domö m. fl.**, *angående viss ändring av förordningen om investeringsfonder.*

Enligt förordningen om investeringsfonder äger svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening att under särskilda villkor njuta avdrag för belopp, som av årsvinsten avsättes till investeringsfond. Definitiv skattefrihet för avsättningarna inträder, om fond tages i anspråk för vissa tillåtna ändamål, varemot i andra fall ett återförande till beskattning kan äga rum. Förordningen gäller icke i fråga om avsättningar i förvärvskällan jordbruksfastighet. Den är icke heller tillämplig för andra skattskyldiga än de nämnda juridiska personerna och sålunda icke i något fall för skattskyldig, som är fysisk person. Syftet med lagstiftningen har angivits vara, att densamma skulle verka konjunkturutjämmande.

Den nu gällande förordningen, vilken ersätter tidigare provisorisk lagstiftning, tillkom genom beslut av 1947 års riksdag. Bevillningsutskottet vid nämnda riksdag fann anledning att i sitt betänkande (nr 26) särskilt framhålla, att det syntes vara av värde, om det i framtiden läte sig göra att medgiva även fysiska personer, som bedreve sådan rörelse varmed följde bokföringsplikt, rätt att i en eller annan form verkställa avsättningar till investeringsfond. Därmed skulle, uttalar utskottet, möjligheterna att erhålla en konjunkturutjämning i avsevärd grad ökas.

Det framgår även av nämnda betänkande, att bevillningsutskottet ansett det önskvärt, att lagstiftningen om investeringsfonder utsträcktes att omfatta jordbruk och skogsbruk. Utskottet uttalar emellertid, att det icke kunde förorda, att så skedde förrän den ifrågasatta lagstiftningen om bokföringsskyldighet för vissa jordbrukare blivit genomförd. Utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t i anslutning till sådan lagstiftnings genomförande skulle upptaga frågan om inrättande av investeringsfond för jordbruk och skogsbruk till förnyat övervägande och därvid, om en framkomlig väg skulle utfinnas, förelägga riksdagen förslag jämväl i sistnämnda hänseende. Vad särskilt anginge investeringsfond för skogsbruk borde enligt utskottets mening, oberoende av om en lagstiftning angående bokföringsskyldighet komme till stånd eller ej, undersökas, huruvida skogsägare skulle kunna beredas möjlighet att hos vederbörande skogsvårdsstyrelse deponera viss del av inkomsten av skogsbruk för framtida användning till skogsvårdande åtgärder.

Rätten till avdrag för avsättning till investeringsfond innebär i huvud-

sak, att avdragsrätten får tillgodogöras på ett tidigare år än eljest skolat ske. I vissa fall kan emellertid fond få tagas i anspråk även för sådana ändamål, som eljest icke skulle föranleda avdragsrätt vid taxeringen.

Dessa avdragsbestämmelser äro uppenbart av värde ur både samhällets och det enskilda företagens synpunkt. Dels av detta skäl och dels för att icke principen om rättvisa och jämlikhet i beskattningen skall bli åsidosatt, kräves enligt vår mening, att förevarande rätt utsträcket även till andra skattskyldiga än de juridiska personerna samt vidare att den får omfatta jämväl försvärvskällan jordbruksfastighet. Krav på en sådan jämställdhet har som synes även rests av bevillningsutskottet.

Det har gentemot en motsvarande avdragsrätt för fysiska personer anförts, att vissa komplikationer skulle uppstå av den anledningen att skatten här vore progressiv. Man har ansett det nödvändigt att söka finna en metod, varigenom man kunde hindra, att en skattskyldig, som visst år haft en särskilt hög inkomst, fördelade denna sin inkomst på flera år och därigenom finge en sammanlagt lägre skatt. Såvitt vi kunna finna, är emellertid detta en felaktig målsättning. Att beskattningsåret nu behandlas som ett slutet helt, är enbart föranlett av praktiska synpunkter. Det förhållandet att inkomsten därigenom blir hårdare beskattad då den utfaller ojämnt än då den uppgår till samma belopp varje år har ansetts vara en nackdel, och det har därför i olika sammanhang övertvägts åtgärder i syfte att åstadkomma en utjämning. Att dessa övertväganden hittills icke givit något resultat — om man bortser från de möjligheter till en utjämning, som ligga i den fria avskrivningen resp. lagervärderingen för rörelseidkare — torde sammanhånga med tekniska svårigheter. I den mån ett utsträckande av avdragsrätten för fondavsättningar till fysiska personer skulle i vissa fall leda till ett lägre sammanlagt skatteuttag, bör detta sålunda icke betraktas såsom en olägenhet utan som en direkt förbättring av de gällande beskattningsreglerna.

Det har även uttalats — särskilt vad förvärvskällan jordbruksfastighet beträffar — att rätten till fondavsättning bör förbehållas dem som ha ordnad bokföring. Dylika uttalanden utgöra uttryck för den i och för sig självklara ståndpunkten, att det måste finnas en betryggande säkerhet för att rätten till fondavsättning icke blir ett medel att undandraga viss inkomst från beskattning. Vi anse det emellertid vara möjligt att finna en sådan garanti även beträffande skattskyldiga, som icke äro bokföringspliktiga. Här må endast pekas på möjligheten att man kräver insättande av ett belopp, motsvarande avsättningen, å särskilt spärrat konto. En sådan anordning var föremål för övertväganden redan vid den nuvarande förordningens tillkomst. Det ansågs dock, att densamma skulle leda till en alltför stor administrativ omgång, samtidigt som den kunde verka hämmande å lusten att göra fondavsättningar. Något förslag härom förelades därför icke riksdagen. Begränsar man emellertid en sådan anordnings räckvidd till de

fall, då bokföringsplikt icke föreligger, synas betänkligheterna häremot icke vara av den betydelse, att de böra väga tyngre än de principiella skäl, som tala för större jämställdhet i beskattningen.

Det finns i vårt land en mycket stor grupp enskilda företagare inom handel, industri och hantverk, vilka som synes äro undantagna från investeringsförordningens tillämpningsområde. Då dessa företagare äro bokföringspliktiga, kan det sist berörda motargumentet icke göras gällande i avseende å dessa. En rätt till fondavsättningar skulle för de enskilda företagarna vara synnerligen betydelsefull, icke minst med hänsyn till den nu rådande materialbristen på olika områden.

Ett utsträckande av tillämpningsområdet för investeringsförordningen är otvivelaktigt av stor betydelse ur konjunkturutmattningssynpunkt. Detta har också framhållits av såväl bevillningsutskottet som de år 1944 tillsatta sakkunniga för översyn av lagstiftningen om investeringsfonder m. m. Särskilt viktig synes oss denna fråga vara i den nuvarande ekonomiska situationen. Då man på olika områden söker efter möjligheter att hindra en fortsatt inflation, bör det vara angeläget att här genomföra en ordning som — utom att den är tillfredsställande ur rättvisesynpunkt — kan bidra till en sundare ekonomisk utveckling. Det torde icke kunna råda tvivel om att de skattskyldiga skulle i icke obetydlig mån begränsa sin efterfrågan på arbetskraft, material m. m., därest de utan menlig inverkan i beskattningshänseende kunde uppskjuta sådana åtgöranden som syftade till att omedelbart få tillgodogöra sig avdrag vid taxeringen. Därmed skulle en välbehövlig minskning i spänningen mellan tillgång och efterfrågan kunna åstadkommas.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast måtte framlägga förslag om sådan ändring av förordningen om investeringsfonder att de nuvarande bestämmelserna dels bleve tillämpliga även å fysisk person, dels komme att omfatta även avsättningar inom förvärvskällan jordbruksfastighet.

Stockholm den 24 januari 1948.

Fritiof Domö.

Karl Wistrand.

Axel Mannerskantz.